

SLOVENSKI NAROD

Izloži vsak dan popoldne, izvenredni dodatki in priložnosti. — Inzerati do 30 petk 4 2 D, do 100 vrt 2 / 50 p, večji inzerati peti vrt 4 D; notice, poslane, izjave, reklame, prekladi beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inostranstvo 420 D

Upravništvo: Kaniževa ulica št. 5, priloge. — Telefon št. 304.

Prodajništvo: Kaniževa ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Podatna plačana v gotovini.

Morala madžarske aristokracije

Evropsko javnost se vedno zanima madžarska ponarejalska afera, ki po svojem obsegu in številu kompromitiranih izročkov degenerirane aristokracije v zgodovini nima primera. Ta svetovni škandal je pokazal, da je Madžarska danes v rokah skrajno demoralizirane in degenerirane aristokratske družbe, ki ji je vsako sredstvo dobrodošlo, da more nadaljevati svoje prazno življenje in zapravljati denar na tuj račun. Ko so se pojavila v inozemskem tisku prva avtentična poročila o razkritju tega nečloveškega škandala in ko je vsa evropska javnost spontano obdala Madžarsko, ki nosi odgovornost za ta zločin, smo vsi pričakovali, da bo kompromitirana madžarska aristokracija izjavila iz svoje sramote posledice, če že ne prostovoljno, pa vsaj na pritisk madžarske vlade. Toda do tega ni prišlo, in kakor vse kaže, hoče madžarska vlada pred vsim kulturnim svetom dokazati, da veljajo zakoni za aristokracijo samo takrat, kadar jo ščitijo.

Ponarejalska afera je prišla po dolgem odlašanju na izredno sejo madžarskega parlamenta. V vsaki drugi parlamentarni državi bi vlada solidarno s parlamentom primerno ožigosala in obsodila ljudi, ki so se tako težko pregrešili zoper ugled in avtoriteto države. Na Madžarskem je stvar drugačna. Sam ministrski predsednik grof Bethlen je mirno sprejel očitke opozicije, da je podpiral ponarejalce in da ga zadene tudi odgovornost. Izjavil je sicer, da se vlada prav dobro zaveda te odgovornosti, vendar pa ni čutil v sebi toliko moralne sile, da bi odstopil in prepustil državno vodstvo poštenim ljudem.

Za moralo madžarske aristokracije je še bolj značilno stališče pravosodnega ministra, ki je izjavil, da je v afero zapletenih 200 oseb in da bi morali uvesti preiskavo proti vsi madžarski aristokraciji, če bi hoteli tudi ugotoviti, kdo je bil svoj čas ponarejalec češkoslovaških novčanov. Mož se je povzel v strahu pred nadaljnjimi razkritji celo do nasveta, naj bivši ministrski predsednik Friedrich zaklene vse obtežljive spise in vrže ključ v Donavo.

Vojaki škof Zadrevca, ljubljeneec in spovednik najvišjih aristokratskih dam, je zlorabil svoje visoko dostojanstvo in svoje verske funkcije v to, da je zapregel k molčečnosti vse, ki so imeli opravka z izdelovanjem in razpečevanjem ponarejenih frankovskih tisočakov. A madžarske oblasti si ga ne upajo poklicati na odgovornost, baje se bo samo odrekel svojemu dostojanstvu in se umaknil v samostan. Pač samo tako dolgo, da se škandal malo pozabi, potem pa se bo lahko zopet vrnil med svoje ljubljene grofe in grofice in bo zopet drag gost v graščinskih degeneriranih madžarskih plemstvih.

In grof Andrássy, o katerem smo poročali večkrat, svoje posestvo ima na Slovaškem in v njem je nastanjen tudi oddelki madžarskemu gospodu tako osovražena češka vojskava. Da bi se ga znebil, je dal svoj grad zažgati. Iz previdnosti pa je poprej zvišal zavarovalnino na znesek, ki daleč presega vrednost že precej zapuščenega gradca, tako da je verjetno, da mu je bilo več za ta denar kakor na za to, da prežene Masarykove vojske.

Lahko bi s serijo še nadaljevali. A že teh par primerov kriči do neba, da se Slovake ježijo lasje. Saj kažejo, da je ta madžarska aristokracija, ki še danes brani svojo čast z »viteškimi« dvorji in se predstavlja kot edina predstavnica Madžarske, obenem pa tudi glavna opornica cerkve — da je ta aristokracija degenerirana do mozga. Da so enaki vsi, kaže tudi postopanje madžarske vlade, ki je bestialno pomorila na tisoče in tisoče nedolžnih političnih nasprotnikov, z navadnimi zločinci, kakršni so falzifikatorji, pa postopa skrajno obzirno in jih kar najbolj mogoče ščiti samo zato, ker pripadajo njeni kasti.

Falzifikatorski škandal je to oligarhično družbo razkrinkal in omajal njene pozicije doma in po svetu. In to je za vsa Evropa korist, ki odtehta škodo, povzročeno po zločinu čudne družbe princa Windischgrätzja.

Smrt poljskega slikarja

Pariz, 19. januarja. p. Tu je umrl mlači poljski slikar Evgen Zak, star 41 let.

Konflikt med St. Radičem in zagrebško univerzo

Akademski omladina nadaljuje stavko. — Predavanja prepovedana. — Prorektor dal univerzo zapreti, prosvetni minister odprti. — Pričakovati je demonstracije proti Radiču.

Zagreb, 21. januarja. Akademski omladina je danes odločno in vztrajno nadaljevala večerjati proglašeno protestno stavko radi nepravilne upokojitve 9 odličnih kulturnih delavcev in profesorjev zagrebške univerze. Akcijski odbor je pozval tudi tovariše na drugih univerzah v Beogradu, v Ljubljani, v Skoplju in v Subotici, da se iz solidarnosti pridružijo stavki.

Danes dopoldne je bilo že v prvih jutranjih urah zelo živahno na univerzi. Akademski omladina je v velikem številu zasedla določen univerze ter postavila kontrolo pred vse predavalnice. Radičevci so poskušali stavko preprečiti in so vse sile napeli, da bi stavkujoče preganali z univerze. To se jim ni posrečilo. Profesor dr. Mondl, ki je pristal blokade, je hotel predavati, toda njegovo predavanje so končno preprečili. Pri tem bi kmalu prišlo do resnega spopada med radičevci in ostalo akademsko omladino. Pred univerzo so bili zbrani tudi močnejši oddelki zagrebške policije.

Oko 11. dopoldne je prorektor univerze dr. Marko Kostrenčić kot namestnik rektorja dr. Perovića, ki je odstopal v Beograd, odredil, da se univerza zapre. Akademski omladina je bila ves čas mirna in je nato univerzo zapustila.

Zagrebška policija je z močnimi oddelki zasedla »Soljački dom«, kjer stane prosvetni minister Stepan Radič, ki se boji, da se ne bi vršile pred njegovim stanovanjem demonstracije.

Takoj po zatvoritvi univerze je akademski omladina postala zelo razburjena, ker so se razširile vesti, da je prosvetni minister telefoniral ukazal zopetno odprtje univerze. To se je tudi zgodilo. To vsklajanje prosvetnega ministra Stepana Radiča v interne po-

se rektorata je vzbudilo v vseh vseučiliških krogih splošno ogorčenje.

Današnja »Rieč« objavi dobro utemeljen članek vpojenega profesorja dr. Vodnika o upokojitvi profesorja dr. Vojislava Radovanovića. Slednji je bil učenec znanega geografa profesorja Jovana Cvijića ter je bil prvotno nastavljen na fiziološki fakulteti v Skoplju. Na prošnjo ugodnih znanstvenikov je končno sprejel mesto na zagrebški univerzi. Dočim je imel v Skoplju udobno stanovanje, je moral tu stanovati v bednem stanovanju ob Savskem nabrežju. Njegova soproga je bila v Skoplju učiteljica in se je morala odpovedati temu mestu, ker je odstopala v Zagreb.

V akademskih krogih je splošno prepričanje, da namerava prosvetni minister Stepan Radič razgnati zagrebško univerzo in da je načrt o upokojitvi profesorjev dobro premišljen. Radič zasleduje namen, da se za celo državo določi samo ena univerza v Beogradu.

Stavke ljubljanskih akademikov

Ljubljana, 21. januarja. Z ozirom na brozjavni poziv akademikega kluba »Jugoslavija«, v katerem je organizirana akademski omladina SDS v Zagrebu, ki pozivlja ljubljanske tovariše, da se iz solidarnosti in v znak protesta prikažejo tridesetni stavki bo imel svet študentov ljubljanske univerze jutri 22. t. m. ob 10. dopoldne planarno štev. na katero bo razpravljal o stavki, odzvoju o prireditvi radičevskih dvoletnih zagrebških vseučiliških profesorjev. Splošno je prepričanje, da bo sklicena z ostrim na sedanjih položaj skupščina ljubljanske visokešole, ki definitivno določi način postopanja in protesta. — Videi je tudi, da ne bo mogoče na ljubljanski univerzi izvesti tridesetne protestne stavke, ker se v Ljubljani blizu konca simskega semestra, ki bo zaključen 27. t. m.

Proračunska debata v finančnem odboru

Proračun vojnega ministra ki znaša reduciran 2 milijardi 415 milijonov sprejet v finančnem odboru. — Danes sprejet proračun vrhovne državne uprave. — Za uradniške pokojnine je določenih 498 milijonov. — Za plačila državnih dolgov nad 571 milijonov d.narjev.

Beograd, 21. januarja. Po tri ure in pol trajajoči živahni debati je finančni odbor večerjati sprejel proračun ministrstva vojne in mornarice, ki je bil reduciran na znesek 2 milijardi 415 milijonov. Vojni minister je podal kratek ekspozit ter utemeljeval gotove visoke izdatke iz nujnosti temeljite reforme naše vojske. Prvotno od njega predloženi proračun je znašal dve milijardi 446 milijonov, na kar je finančni odbor po živahni razpravi sprejel od glavnih večine predlagano redukcijo vodenih izdatkov. Opozicija je sicer kritizirala način sestave proračuna, priznavala pa je opravičen obstoj močne vojne enote. Zastopnik slovenskih klerikalcev dr. Kulovec je med drugim priznal, da že leto dni ni dobil nobene pritožbe iz vojaških vrst, kar znači, da postajajo razmere v vojski urejene. Prehrana v vojski se je zboljšala. Prav tako tudi postopanje z vojski. Izraža pa svoje nezadovoljstvo, da je proračun razmeroma previsok.

Vojni minister Dušan Trifunović je odgovarjal ob sklepu razprave na različne očitke ter je ugotovil, da je morala v naši vojski izvršena.

Ob 20.30 sredi je finančni odbor končno sprejel proračun vojnega ministrstva z 19:5 glasovom.

Beograd, 21. januarja. Danes ob 10. dopoldne je finančni odbor nadaljeval proračunsko razpravo. Na dnevnem redu je bil proračun vrhovne državne uprave, pokojnine uradnikov in izplačila državnih dolgov.

Po predloženem proračunu znašajo izdatki za kruno 24.180.000 in od tega zneska je določenih za kraljevo civilno listo 24 milijonov, za apnabo kraljeviču Ojorju 60.000 in za njegove draginske doklade 120.000, za Narodno skupščino je proračunjenih 407.042.023 Din, za predsedstvo ministrskega sveta 2 milijona 933.940, za državni svet 6.086.220, za glavno kontrolo 17.612.720, za pisarno kraljevega dvora 2.051.160, za pisarno kraljevih rodov 1.251.420, za izredne izdatke, za razne reprezentacije in razstave je določen znesek 32 milijonov 270.000, celokupno torej za drž. vrhovno upravo 492.255.463 Din.

V proračun vrhovne državne uprave je tudi posebno poglavje zede pokojnin državnim uradnikom, njih vdovam in sirotam. Za pokojnine se določa v proračun znesek Dm 498.507.551. Od tega zneska je določenih Din 300.240 za vpojenke uradnike, ki so bili nameščeni pri avtonomnih uradih v Sloveniji. Za te uradnike je v Dalmaciji določenih Din 700.000.

Glede izplačila državnih dolgov (kuponi državnih obveznic, anuitete dolgov v inozemstvu itd.) je določen znesek 571.304.862 dinarjev.

Namestnik ministrskega predsednika, pravosodni minister Marko Gjurčić, ni podal nikakih pojasnil k temu proračunu. Zastopnik vladne večine posl. Vlado Miletić je predlagal, da se izvede delne redukcije pri glavnih kontrolah, s čimur se prihrani znesek 3 milijonov dinarjev. Govorili so na to poslanci opozicije, ki so zahtevali gotovo pojasnila in obenem kritizirali uporabo dispozicijskega fonda v ministrskem predststvu. Živahna razprava se je razvila o pokojninah državnih uradnikov in njih dražinskih dokladah.

Finančni odbor je nato z vladno večino odobril proračun vrhovne državne uprave. Na poslanski seji je na dnevnem redu proračun prometnega ministra.

Ker pride v kratkem na dnevni red proračun ministrstva trgovine in industrije, je moral svoje bivanje v Švici minister trgovine dr. Krajač prekiniti in prispe jutri v Beogradu. V soboto prične finančni odbor razpravo o proračunu trgovinskega ministrstva.

DANASŠNJE VREME

Beč. Barikade ob 7. sputaj — 10°C. Jutro. 65 cm snega. Za slabi sport se neugodno.

Krakjagava. ob 7. sputaj — 11°C. Barometer se dviga. Bries oblačno. Suh meg 80 cm. Sneg 60 cm.

Na Voliti planini nad Kamnikom, znani priljubljeni smučarski postojanki, ledi blizu 1 m snega. Za smučanje je položaj še zelo ugoden. Pot do lože je še precej zapušena, za drsenje zato neugodno.

NE ZAMUDITE PRILIKE!

Od danes naprej do preklica

INVENTURNA PRODAJA

C. ne izvanredno ugodne

Prepročite se v t. ovni

J. KETTE, Ljubljana
modna trgovina za gospode

Kongres Trgovskih zbornic v Ljubljani

Zagreb, 21. januarja. Na inicijativno Zbornice za trgovino, industrijo in obrt v Ljubljani se danes tu vrši konferenca tajnikov vseh trgovskih, obrtnih in industrijskih zbornic. Konferenca tajnikov je bila sklicana na predlog dojena zborniških tajnikov g. dr. Frana Windischerja. Konferenca ima nalogo sestaviti program za letošnji kongres vseh trgovskih, obrtnih in industrijskih zbornic, ki se vrši v Ljubljani najbrž koncem meseca junija t. l. Nekateri so za to, da se ta kongres vrši istočasno ob otvoritvi rednega ljubljanskega volsejema, ki se letos vrši od 26. junija do 6. julija.

Rumunija in obnovitev stikov z Rusijo

Rumunija proti vzpostavitvi diplomatskih stikov med Moskvo, Prago, in Beogradom.

Bukarešta, 21. januarja. Glavni organ ministrskega predsednika Bratiana »Adeverul« objavlja znacen članek o Cicerinovem potovanju po Evropi ter pripominja, da je imelo to potovanje za cilj vzpostaviti diplomatske odnose med sovjetsko Rusijo in balkanskimi državami. V prvi vrsti vzpostavi dobre stike s kraljevino SHS, o čemur je bilo že govorjeno na konferenci Male antante v Pragi. »Adeverul« smatra, da je turški zunanji minister Ruždibei dobil posebno mislijo od Cicerina in da je dosegel povelje uspehe v Beogradu. V Beogradu sondirajo teren za vzpostavitev odnosov s sovjetsko Rusijo. Po mnenju »Adeverulove« je skrajni cilj Cicerinove misije prepričati balkanske države, da so ločarske pogodbe zanje nesikurne, da je tudi balkanski pakt zanje iluzoren in da je zanje edina garancija za mir in napredek naslon tet držav na Rusijo. Končni rumunski list naglašja, da Rumunija ne bi mogla mirno gledati vzpostavitve diplomatskih odnosov med sovjetsko Rusijo, Prago in Beogradom.

RADIČEV SHOD V SUBOTICI

Zagreb, 21. januarja. »Rieč« je prejela danes informacije iz Subotice glede Radičevega nedeljskega shoda in obenem sliko tega shoda. Shod se je vršil na glavnem trgu ter je Radič poslal s tega shoda kralja brozjavko, v kateri pravi, da kralja pozdravlja 25.000 na shodu zbranih seljakov. Ta brozjavka je bila pretrpana, ker je s fotografije jasno spoznat, da se je shoda udeležilo kvetjemo 2500 oseb. Na sliki je tudi jasno spoznat orožniški korдон, ki je varoval Radiča pred demonstracijami. Okoli shoda je bilo postavljenih 360 orožnikov in stražnikov. Na shodu je bilo samo deset zastav.

Samomir beogradskega bankirja v Parizu

Beograd, 21. januarja. Današnja »Politika« objavlja iz Pariza obvestilo, da je izvršil tam samomir znani beogradskega bankir Samojlo Simić. Uredništvo »Politike« je najprej dobilo iz Pariza pismo bankirja samega, v katerem javlja, da gre prostovoljno v smrt, ker je imel velike napehe pri spekulaciji z obveznicami vojne odškodnine. Planu je pričel bankir tudi svojo fotografijo. Uredništvo je sprva mislilo, da gre tu za kakšno mistifikacijo, vendar pa je prejelo brozjavno obvestilo iz Pariza, da se je tam ob 4. popoldne v sobi hotela »Dorée« ustrelil bankir Samojlo Simić. Iz revolverske strelje je poslal kroglo v možgane skozi levo oko in je moral biti talen na lica mesta mrtve. Zapustil je tudi pismo na lastnoročni pariski »Matina«. Zmrtje Simićja je dva mladoljčka očelo.

Grans obsojen na 12 let ječe

Berlin, 21. januarja. Pred poroto v Hanovru se je končala razprava proti so-kritiku Haarmanna, Francu Gransu. Grans je bil radi sodelovanja pri dveh umorih obsojen na 12 let ječe in ima plačati stroške procesa, v kolikor se nanašajo nanj. Polig tega je obsojen tudi na izletno izgubo mesečne časti. Razlogi sodišča so bili, da je smatral Haarmannovo priznanje pri prvi razpravi kot merodajno. Iz tega izjav Haarmannovo je bilo jasno razvidno, da je Grans vedel najmanj za dva zločina in pri nju sodeloval. Haarmannov preklis je psihološko smatral kot laž. Sodišče je prepričano, da je Grans vedel o Haarmannovem poslu, vendar smatra, da Grans ni Haarmanna nagovarjal k obema umoroma. Zato se prvotna razsodba porote razveljavi in se Grans obsoji samo radi sodelovanja. Z ozirom na mladost obtožena se ga obsoji zelo milo. Grans je obsojen mirno sprejel.

MEDNARODNI SAHOVSKI TURNIR NA SEMMERINGU

Dunaj, 21. januarja. Za mednarodni šahovski turnir, ki se je vršil letos v hotelu Panhans na Semmeringu, vlada veliko zanimanje. Turnirja se udeležijo naslednji svetovni mojstri: Aljehin, Bogoljubov, Grünfeld, Janowski, dr. Miskel-Bern, Niemczewicz, Kopenhagen, Rosselli, Rubinstein, dr. Taras, dr. Tartakower, dr. Tremlov, dr. Vajda, dr. Vidmar, Yates, Knoch in drugi. Šahovski turnir prične 8. marca t. l. in so določene naslednje nagrade: 3500, 2500, 2000, 1500, 1200, 1000, 800 in 600 šilingov.

VELIK MRAZ V ISTRI IN ITALIJI

Trst, 21. januarja. V Juljski Krajin in Istri in v Gorenji Italiji vlada nepretrgoma veliki mraz. V Trzinu znaša mraz — 14°C. V Milanu so morali znatere šole zapreti, ker ni bilo kurjave, odnosno peči. V Milanu vlada tudi pomanjkanje premoga. Dve osebi sta smrznili, v Trzinu je smrznila ena oseba.

Trst, 21. januarja. Iz vseh kraljev Istre prihajajo poročila o velikem mrazu. V goratih kraji so se pojavile tudi tolpe volkov, ki napadajo pse in meze. Pri Sv. Križu so volkovi napadli avtomobil. Šoferji se je posrečilo ubiti dva volkova. Po poročilih z Notranjske vlada tam hud mraz in burja.

Borzna poročila Ljubljanska borza

Lesni trg. Ponudbe in povpraševanje srednje, prodanih 10 vagonov bukovih hlodov Ia, Iba, Postojna trs, 375 Din.

Žitni trg. Ponudbe velike, povpraševanje srednje. Prodanih 4 vagone kornu, Ico. Postojna 165, 3 vagone Ico. n. p. 120 Din, 1 vagon ovsa par Ljubljana, 215 Din. Ostalo nespremenjeno.

EFEKTI 3½% drž. renta za vojno škodo danar 307; 7% invest. pos. iz eta 1921 danar 77, blago 78; Celjska posojilnica dd. danar 200, blago 205; Ljubljanska kreditna banka danar 210; Merkantilna banka danar 100, blago 104; Prva hrvatska štedionica danar 965, Kreditni zavod danar 175, blago 185; Slavenska banka danar 50; Stroine tovarne in livarne blago 125; Trboveljska premožekopna družba danar 335; Družene papirnične danar 110; Stavbena družba dd. Ljubljana danar 100, blago 110; Sešir dd. danar 115, blago 115, zakli. 115; 4½% kom. zad. dež. bke. danar 20, blago 22; 4½% zast. k. Kr. dež. bke. danar 20, blago 22.

Zagrebska borza

Devize: Curih 10.8816—10.9616, Praga 166.53—168.53, Pariz 210—214, Newyork 56.143—56.743, London 273.78—275.78, Trst 227.05—229.45, Berlin 13.409—13.509, Dunaj 790.60—800.60.

EFEKTI 7% invest. pos. 1921 77, 2½% drž. rente za ratnu štetu 307—312, 312—313, Ljubljanska kreditna 210, Hrv. eks. banka 121—23, Kreditna banka Zgb. 131—135, Jugobanka 108—110, Prastedona 962—965½, Slavenska banka 50, Eksploatacija 36—40, Drava dd. Osiek 215—220, Sečerana Osijek 395—408, Isis dd. 63—67, Nihag 35, Gutman 330—336, Slaveks 150—155, Slavonija 42—43, Trboveljska 340, Vevče 110, 44½—45.

Inozemske borze

Curih, 21. januar. Beograd 9.178, Pariz 19.45, London 25.175, Newyork 517.175, Milan 20.90, Praga 15.235, Dunaj 72.90.

Trst, 21. januarja. Predborza: Beograd 43.82—43.92, Pariz 92.75—93.25, London 120.375—120.345, Newyork 24.64—24.76, Curih 478.50—479.50, Dunaj 348.75—349.25, Praga 72.25—72.455.

Bivši župan dr. Ljudevit Perič

Danes dopoldne ob 10. uri je umrl v Ljubljani na svojem stanovanju na Miklošičevi cesti bivši ljubljanski župan, odvetnik dr. Ljudevit Perič. Star je bil šele 41 let. Bolehal je že več let in ponovno so se že širile vesti, da je njegovo stanje brezupno, kljub temu pa je prišla vest o njegovi smrti nenadoma. Njegovi prijatelji, ki jih je imel mnogo tudi med političnimi nasprotniki, so upali, da bo vendar zmaga njegova čvrsta telesna konstitucija. Pred dnevi na se mu je bolezen poslabšala in danes ji je podlegel.

Dr. Ljudevit Perič je igral no prevratno odlično vlogo v ljubljanskem političnem življenju. Priznati je bil socializmom in kmalu družil okrog sebe krog, ki je imel v socialističnem strankarskem življenju nekako izjemno status in bil nekaj časa celo v nasprotju s oficijelnimi strankinim vodstvom. Politčne razmere so se zasukale sicer drugače, kakor si jih je želel dr. Perič, ki je bil kot nekdanji dobrovoljec v svojem srcu vedno narodnjak in naprednjak, a bil je premehka duša, da bi se mogel uspešno upreti. Morda mu je črpal energijo že tudi nastopajoča zaratna bolezen. Tako je dr. Perič mnogokrat hodil po kostanj v žerjavico za druge.

Kot kandidat svoje stranke je prišel dr. Perič v ljubljanski občinski svet in je bil dvakrat mestni župan, enkrat pa za nekaj časa tudi gerent občine. Prizadeval si je na tem mestu, da bi bil po možnosti objektivni in je zlasti deloval tudi v socialnem pogledu. Žal je bil zopet premehak, da bi mogel obraniti svojo linijo pred navali svojih zaveznikov, na eni strani klerikalcev, na drugi komunistov. Tako je postal kljub svoji najboljši volji često žrtev demagogije. S priznanjem je treba priznati njegovo delo za omilitje stanovanjske krize. Morda se ga ni lotil na pravi način, a dosegel je razmeroma lepe uspehe. Mestne stanovanjske hiše na Prulah in za Bežigradom so v prvi vrsti njegova zasluga.

Radi svoje objektivnosti in radi svoje blagega, odkritega značaja je bil pokojnik priljubljen med najširšimi sloji in spoštovan ter čistan tudi pri političnih nasprotnikih. Kot župan in gerent si je priboril precejšnjo popularnost, ki so jo znali klerikalci in komunisti prav spretno izrabljati, dočim je bil dr. Perič

tudi kot politik skromen in ni ljubil fraz in velikih gest. Nastopal je vedno stvarno in koncilijantno ter z velikim umevanjem modernih stremenj.

Smrt ga je pobrala mnogo prezgodaj. V najlepših letih ga je iztrgala njegovi mladi rodbini, socialistično stranko pa oropala enega njenih najboljših in najbolj simpatičnih voditeljev.

Ljubljansko prebivalstvo bo ohranilo po dr. Periču hvaležen spomin. Obžalujemo pa njegovo prerano smrt tudi vsi drugi, ki so poznali tega blagega, značajnega in poštenega moža. Naj mirno počiva v domači zemlji, ki jo je ljubil tako, da je zastavil zanjo tudi svoje življenje.

Pok. dr. Perič se je rodil v Borovnici 4. avgusta 1884 kot sin železniškega čuvaja. Gimnazijo je študiral v Ljubljani, univerzo v Pragi. Po promociji se je vrnil v Ljubljano in se posvetil advokaturi. Ko je izbruhnila svetovna vojna, je moral tudi on na bojišče. Usoda mu je bila mila in kmalu je padel na ruski fronti v ujetništvo. Kot jugoslovanski nacionalist se je prijavil v dobrovoljski oddelek, ki je iz Rusije odhitel v Srbijo, da pomaga rdečarji Jugoslovane izpod avstrijskega jarma in da sodeluje pri ustanovitvi Jugoslavije. Dospel je v Niš ravno ob najbolj tragični uri slavne srbske vojske, ko se je morala umakniti preko Albanije na Kri in v Italijo. Zvesto je korakal ob strani srbskega vojnika in prestal vsa gorja albanškega umika v ledeni zimi. V Italiji so ga italijanske oblasti konfirirale. Sele po dolgem prizadevanju mu je uspelo, da se je smel pridružiti dobrovoljski armadi na solunski fronti, od koder se je z znakovitno srbsko in jugoslovansko vojsko vrnil v domovino.

Za ljubljanskega župana je bil prvič izvoljen pri volitvah dne 24. oktobra 1. 1922 in ostal na tem mestu do razpusta občinskega sveta dne 29. maja 1922. Sledilo je gerentstvo pri dr. Snokoviču do novih občinskih volitev dne 3. decembra 1922. Pri teh volitvah je bil dr. Perič ponovno izvoljen za župana in ostal župan do 10. maja 1924. Tega dne je prevzel gerentstvo ljubljanski odvetnik dr. Krejčí. Od 1. avgusta 1924 do 10. novembra 1924 je vodil gerentstvo posle zopet dr. Perič pod Davidovičev vlad, nakar je bil imenovan sedanji gerentški trosvet.

ker bo pošten, narodno zaveden delavec volil samo Neodvisno delavsko listo.

Volilci in volilke v Delavsko zbornico

Se par dni imate časa za dviganje glasovnic v Ljubljani. 27. t. m. se zaključuje izdajanje glasovnic; kdor je do tega dne ni dvignil, je indirektno volil socialne demokrate, ki bodo lahko nedvignjene glasovnice porabili za sebe. Ne čakajte zadnjih dni, temveč pojdite takoj na Miklošičevo cesto v novo palačo Okrožnega urada in dvignite svojo glasovnico. Dobite jo vsak dan od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 8. zvečer. Vzemite s seboj kako uradno legitimacijo, n. pr. delavsko knjižico, domovinsko list itd. Ko dvignete glasovnico, pazite, da vam jo kdo ne izmahe iz roke. So okrog volilne pisarne taki uzumoviči, ki kar iz rok kradajo glasovnice. Pa tudi v volilni pisarni sami se ne dajte begati in ne pustite glasovnice v uradu. Vzemite jo s seboj in jo oddajte kakemu znanemu zaupniku ali jo pa prinesite v Narodni dom, prilijete, desno v tajništvo NSSZ ali pa v tajništvo »Unije« v Kazini. V kuverti dajte glasovnico s tiskanim besedilom: »Glasovnico za Neodvisno delavsko listo, katere nosilec je Rudolf Javane«. Tiskano glasovnico s takim besedilom dobite pri vseh zaupnikih ali pa v omenjenih tajništvih. Če slučajno nimate glasovnice pri roki, napišite razločno gornje be-

sedilo, namreč, da glasujete za Neodvisno delavsko listo.

Ne oddajajte kuvert na pošto!

Z oddajanjem kuvert na pošto, čestudi so naslovljene na glavni volilni odbor v Ljubljani, niste sigurni, da je prišla glasovnica v prave roke. Niste vam ne jamči, da se ne bodo godile zlorabe. Prejemnik pošte lahko zataji pošilke, če so proti njegovi listi. Vse kuverte prinesite v Ljubljano osebno v tajništvo NSSZ v Narodni dom ali v »Unijo« v Kazini. Na deželi oddajajte kuverte našim zaupnikom ali volilnim odborom, in ti bodo vse skupaj oddali na pristojno mesto, to je prinesli jih bodo v Ljubljano. Krajevni volilni odbori Neodvisne delavske liste naj postopajo po dobrih navodilih. Se enkrat, ne oddajajte kuvert na pošto!

Narodno zavednemu delavstvu!

Se enkrat premislite, komu oddaste svoj glas. Ne pozabite, da glasujete za tujca, če volite črno ali rdečo internacionalo. Volite vsi le domačine, ki vas bodo zastopali pošteno in pravično in brez tuje nadvlade.

Volite Neodvisno delavsko listo!

Agitirajte povsod za to listo!

VOLILNI ODBOR.

Politične vesti

— Klerikalni teror proti znanstveniku. Na graški univerzi predava o morali vseučiliški profesor teolog je dr. Ude, ki je znan obzorn kot izbrani pridigar. Svoječasno je v prid gah ostro napadal politikujočo duhovščino, med drugimi tudi bivšega državnega kancelarja dr. Scipia, kateremu je očital pomanjkanje pravice krščanskega in socialnega čuta. Letos v prednostnem času in v postu je nameraval zopet pridigati v graških cerkvah. Politikujoča duhovščina pa je končno dosegla, da je bilo prof. Udeju pridigovanje po cerkvah prepovedano.

— Konferenca zemljoradnikov Male antante. Praški listi javljajo, da se v kratkem skliče konferenca čehoslovanskih, jugoslovanskih in rumunskih poljedelskih organizacij, da se ustanovi skupna organizacija v svrhu zaščite in obrambe poljedelskega stanu. Skupna organizacija naj bi na zunanjo zastopala interese poljedelcev Male antante. Tei organizaciji naj bi se kasneje priključile tudi bolgarske in poljske organizacije, ki naj bi skupaj tvorile nekako »celeno« Male antante namesto ponesrečene zelene internacionalne.

— Proslava Ljeningove smrti. Sovjetska vlada je ukazala, da se mora obklesnica Ljeningove smrti na dostojen način praznovati po vsej Rusiji. Ta dan bo točenje alkohola povsod najstrožje prepovedano.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Cetrtek. 21.: Henrik IV. Red F. Petek. 22.: Krpan mlajši. Red D. Sobota. 23.: Periferija. Delavska predstava. Izven.

Nedelja 24.: ob 15 pop. Zapeljivka, ljudska predstava po znanih cenah. Izven. Ob 20. zvečer Druga mladost, ljudska predstava po znanih cenah.

OPERA.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Cetrtek. 21.: Zaprt. Petek. 22.: Aida Red A. Sobota 23.: Zvedave ženske Red B. Nedelja 24.: Eva, ljudska predstava po znanih cenah. Izven.

— Sentjakovski gledališki odbor. Nedelja. 24.: Gledališka kriza. Gostovanje v sokolskem domu na Viču.

Plesni večer v operi

Čudno se mi zdi, da kaže naša, skoraj zlo izbrana publika, tako malo zanimanja za pr. za Baranovičev »Srce iz leota«, dočim se tega baleta, zlasti pa te tako zanimive in tako čisto naše glasbe v Zagrebu še danes ne morejo nagledati in naslušati. Res, da z našimi nezadostnimi materialnimi sredstvi ne moremo postaviti na oder tako razkošno opremljene predstave, kot v bogatem Zagrebu, na »Srce iz leota« je prav lepo naštrfano, zlasti orkester je v spretnih rokah ravnotežja Poliča bujen in živ, makodano tako kakor v Zagrebu, kjer pa je absolvirat že čez 50 predstav. Nič manjokusna, daci miniaturna ni oprema baleta in njegova izpolnitel. »Srce iz leota« je šteti med najlepše in najdostojnejše podane baletne zadnjih let na našem oderu. Po vsej pravici zasluži veliko več zanimanja, kakor ga kaže zanj naše občinstvo.

Ostali dve baletni točki »Poziv na ples« in »Capriccio espagnole« bi jaz postavil pred »Srce iz leota«, ker po mojem mnenju decrescendo, zlasti muzikalno priprosti, seveda skoro klasični Weberov »Poziv na ples«. Baletna mojsterka Tušakovska pa je to glasbo dosti spretno in živahno ilustrirala. Sevarita je za dolgo povzročila. Vsiel nezadostnega števila sodejnikov pa pavze ni moglo skrajšati. Polna eksotičnega solca in strasne barvitosti je skladba »Capriccio espagnole«, ki kaže čudoviti slovanski instrumentalni žur R. Korsakova. Tudi Tuškovski se je posrežlo postaviti na oder skladbi primerno prostovoljno sliko. Zdelo pa bi tudi sodejnikom toliko temperamenta, kakor za ima njih učiteljica. Obe poslednji sliki vidi kapenik z. Svare z gorkoto in mladostnim navdušenjem.

Morda radi razne ni bilo mnogo ljudi v operi. No, prišli bi se predstavili in ogledali bi se; priške za to je bilo dovolj!

— Danes zvečer ob 8. nastopi v Pihharmonični dvorani koncertna pevka iz Beograda gđ. Jelka Stamatovičeva z izbranimi sporedom srbskih umetnih in narodnih pesmi. Koncert ima sledeči spored: Manojlovič: Moja draga, Tužna pesem; Vukdragović: Uvco cvet; Konjović: Narodna pesem; Hristić: November; Milojević: Berceuse triste; Narodne pesmi; Manojlovič: Makedonec; Mokranjac: Pušni me; Manojlovič: Kralj Vardara stajaše; Konjović: Božana, poveča je Jela; Milojević: Djafer begova majka, Do tri mi pušice, Devojka kune terzu. — Vse te pesmi poje izvrstna mezzosopranska gđ. Jelka Stamatovič, ki je absolvirala praški konservatorij. Na klavirju jo spremlja profesorica konservatorija Glasbene Matice gđ. Svalgarjeva, ki je znana kot izvrstna pianistka in prireja tudi samostojne umetniške koncerte. Brez dvoma bo nudil koncert obilo tepega užitka in kar je glavno, seznanil nas bo z umetno in narodno pesmijo bratov Srbov. Zato je naša dolžnost, da posejimo ta koncert v največjem številu. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

— »Ljubljanski Zvon« prinaša v januarski številki tole vsebino: Pavel Golia: Pesmi: Kanarček in poet. — Marja v polju. — Manifest. — Juš Kozak: Sempeter. — Janko Lavrin: Tolstoj in Nietzsche. — Lirika: Ivan Cankar: V spominsko knjigo. — Fran Eller: Ob enajdi uri. — Ivo Paruzzi: Sestri. — K. Dobida: Razstava portretnega slikarstva na Slovenskem. — Dr. Niko Zupančič: Prvi pojav Anton v Zgodovini. — Srečko Kosovel: V kavarni. — France Bevku: Beg pred senco. — Književna poročila. — Kronika.

Veliki pustni korzo

Slavčeva maskarada 178
14. febr. 1926 hotel »UNION«

Zadnji potomci plemena Maya

Ves London se zanima za 12 letno dedico, ki jo je pripeljal iz angleškega Honduras Mitchell Hedges. Hedges je odpotoval v Honduras z namenom, da prouči to sredinameriško kolonijo. Deklet je imel Emelia Vasquez. Ona je hči indijanca iz plemena Maya. Rečeno je bila v neki gorski vasi, ki leži v žrepu ugaslega ognjenika blizu Lubaantuna. To prastaro mesto je odkril Mitchell Hedges. Raziskovalec pravi, da živi v omenjeni vasi v največji bedi še 50 potomcev plemena Maya, ki je bilo v davnih časih zelo kulturno in bogato. Na ozemlju tega plemena je bilo več velikih in krasnih mest. Učenjaki domnevoj, da sega zgodovina plemena Maya celih 3000 let nazaj. Zadnji potomci tega čudnega plemena so Hedgesa naravnost presenetili. Nobena nesreča ali katastrofa jih ne spravi iz ravnotežja, nikoli se ne pritožujejo nad svojo bridko usodo in najhujše bolečine prenašajo z neverjetno bladočrtnostjo. V vsakem pojavu vidijo vpliv neke nadnaravne sile. Mitchell Hedges se hoče znova vrniti v angleški Honduras, da nadaljuje svoja raziskovanja. Spremljal ga bo kapitan angleškega mornarstva Joyce.

Zanimivo je, da nastopajo potomci plemena Maya tudi v Londonovem romanu »Roman treh src«. Jack London jim pripisuje nadnaravno moč. Njihovi zakladi, ki leže v dolini izgubljenih duš, so ogromni. Pisatelj nam slika vso zagonetno preteklost tega prastarega indijanskega plemena in ta del njegovega romana je tako napet, da se ne dalo primerjati z njim niti Conan-Doyleova dela. Čudno, da se je začel evropski znanstveni svet šele zdaj zanimati za plemena Maya, dočim je poznal Jack London že pred desetletji leti vso njegovo zgodovino. Težične nprave, ki jih opisuje Jack London v »Romanu treh src«, so najbolj dokaz, da je bilo to plemo res zelo razvito in kulturno. Seveda ne more služiti Londonov roman kot podlaga za znanstveno raziskovanje, vendar je pa značilno dejstvo, da figurira plemena Maya v ameriški literaturi že davno, dočim so spregovorili v Evropi o njem šele zdaj.

Obupni volilni boj klerikalcev, socialistov in komunistov

Klerikalcem, socialistom in komunistom prede prav trda pri volitvah za Delavsko zbornico. Vsa naslija in prevare jim mnogo ne koristijo, ker razsodno delavstvo ve, s kom ima opravka. Neodvisna delavska lista se ne poslužuje nasilja in sleparij, pošteno in neustrašeno se bori in zato tudi z uspehom. Delavstvo vidi v obupni borbi klerikalcev in komunistov samo pollep po denarju in drugih nelepih ciljih. Delavstvo ve, da so šle vse liste razun neodvisne delavske liste brez stvarnega programa v ta volilni boj. Gospodje vseh struj so pozabili povedati delavstvu, zakaj gredo v boj. V zadnjem času so se izdali. Denar delavstva in nadvlada v Delavski zbornici, to so njihovi programi.

Posebno trda prede socialistom in komunistom, ker so si svesti, da bodo morali polagati račune o raznih fondih v Delavski zbornici. In to je hudo, zato se ni čuditi njihovi obupni borbi. Poslužili so se celo goljufije, ki je bila naznanjena državnemu pravdnstvu in ki bo privedla dva njihova agitatorja pred sodišče. Naši volilci pomilujeta one, ki se morajo na tak način boriti za par mandatov. Z ogorčenostjo gledajo na početje nasprotnikov, ki razijo najprimitivnejša prava v svoje samopašne namene. Pa vse jim ne bo nič pomagalo.

Jack London:

Roman treh src

In tako se je Francis poslovil ter vzel s seboj vismo, ki ga je pisala Leoncie Henryju. Njegovo slovo je bilo zelo kratko. Vzdihnil je tako naglo in tiho, da Leoncie res ni prav vedela, da li ga je slišala ali pa si je samo zdelo. Potulbil ji je roko in planil iz sobe. Gledala je za njim, dokler se ni skril za ovinkom, potem se je pa ozrla na prstan in njeno srce se je skrčilo v nekem čudnem strahu. Zatopljen v svoje misli je Francis dospel do obale in pomahal z robcem v znak, naj mu pošljejo z »Angeliko« čoln. Toda še predno so mornarji spustili na kapitanovo povelje čoln v morje, se je pojavilo iz bližnjega grmovja šest oboroženih jezdecev, ki so se v galopu bližali presenečenemu Francisu.

Sprejdi sta jahala dva poveljnika in Francis je spoznal v enem Torresa. Vseh šest jezdecev je namerilo puške na Francis, ki mu ni preostajalo drugega nego dvigniti roke in ukloniti se povelju Torresovega spremljevalca, ki ga Francis ni poznal. Mladi Morgan je dvignil roke in spregovoril:

— Kdo bi si mislil! Komaj dva dni je tega, ali pa je preteklo morda že milijon let, — ko smo igrali v klubu bridge po dolarju in takrat se mi je zdelo, da lahko ta nedolžna igra razburi živce. Zdaj mi pa povejte, gentlemen, vi, ki sedite na konjih in ste pripravljeni vsak hip pognati v moje

17
telo povsem tujo snov, — kaj naj vse to pomeni? Kaj res ne morem nikoli zapustiti te obale, ne da bi povohal smodnik? In kaj bi prav za prav radi: moja ušesa ali samo moje brke?

— Vas hočemo imeti, — je odgovoril neznanec, čigar brke so se srdito naježile, črne oči pa za iskrile v divji jezi.

— Povejte mi no za boga, kdo pa ste?

— Pred vami sedi na konju — njegova milost sešor Mariano Vercara e Hijos Jefe Politico iz San Antonia, — je odgovoril Torres.

— Lahko noč! — se je zakrohotal Francis, spominjajoč se, kako je Henry karakteriziral blagorodnega poglavarja. — Najbrž mislite, da sem se pregrešil zoper carinske ali sanitarne predpise, ker sem zapovedal kapitanu, naj ustavi jadralnico v bližini vaše obale. Če je tako, se morate pač dominiti s kapitanom Trefethenom, ki je vse časti vreden mož. Jaz sem samo najemnik ladje, — čisto navaden potnik. Gotovo se boste prepričali, da kapitan prav dobro pozna vse zakone in predpise.

— Aretirani ste kot morilec Alfara Solano, — je odgovoril Torres. — Vašim čenčam v hacijendi čes, da niste Henry Morgan, ne bo nčje verjel. Poznam onega Morgana. Ime mu je Francis in mirno lahko rečem, da on ni morilec, temveč gentleman.

— Grom in streja! — je vzkliknil Francis, — in vendar ste mi stisnili roko, sešor Torres!

— Preslepili ste me, — je priznal Torres potrto. Toda samo za hip. Zdaj vas pa vprašam kar naravnost: ali pojete z nami zlepa ali pa...

— Kakor da...

Francis je skomignil značilno z rameni čes, saj ste namerili name kar šest pušk — kako naj se protivim?

— Upam, da obravnave ne boste odlašali in da me že jutri zjutraj obesite.

— V Panami so zakoni zelo strogi, — je odgovoril poglavar San Antonia v angleščini, ki je bila po naglasu zelo komična, vendar pa razumljiva. Vendar pa ne tako, kakor mislite. Ne mislimo vas obesiti zgodaj zjutraj. Ob desetih je vsekako primernejši čas. Kaj menite?

— O, seveda! — je pritrdil Francis. — Naj bo ob enajstih ali celo opoldne, — jaz ne bom ugovarjal.

— Izvolite se torej podrediti tukajšnjim zakonom in spriznati z mislijo, da ste aretirani, senor, — je dejal Mariano Vercara e Hijos, ki kljub prijaznim besedam ni mogel skriti svojih slabih namenov. — Juane! Ignacio! — je zapovedal po špansko. — Hitro mu vzemita orožje! Ne, rok mu ni treba zvezati! Posadita ga na konja tako, da ga bo imel George vedno pred očmi!

V lepo pobeljeni celici, čije stene so bile debele najmanj šest čevljev, je poslušal Francis v družbi deseterice razcapanih aretistantov oddalene udarce kladiva in naenkrat se je spomnil, da ga bodo vsak hip obesili. Dobro poi ure poprej so ga obsodili na smrt.

Bilo je pol devetih zvečer. Sodba je bila izrečena ob osmih. Na dvorišču jetnišnice so zbijali

iz desk večala, s katerih bo moral drugi dan točno ob desetih dopoldne skočiti v večnost. Popolnoma bo nadomestovala vrh okrog vratu. Obravnava je trajala po njegovi uri točno trideset minut. Lahko bi bila končana v dvajsetih minutah, če bi ne bila planila v sodno dvorano Leoncie, ki jo je visoko sodišče kot prekrasno zastopnico ugledne rodbine Solano tako cenilo, da je prekinilo razpravo za deset minut.

— Poglavar se ni zmotil, — je moral priznati Francis v kratkem samogovoru. — V Panami posluje sodišče zelo hitro.

Pri njem so našli pismo prelestne Leoncie, naslovljeno na Henryja Morgana. To je odločilo njegovo usodo, vse drugo je bilo zelo enostavno. Šest prič je priseglo, da je on morilec. Tudi poglavar je potrdil isto, kar so izpovedale druge priče. Edno veselje je napravila nesrečnemu Francisu Leoncie, ki je neadoma stopila v sodno dvorano v spremstvu stare, paralitične tete. Ta radostni trenotek je bil zelo kratek. Bil je boj prelestne mladenke s sodiščem. Leoncie je hotela rešiti Francis. Toda ta boj je bil že spočetka obsojen na neuspeh.

Ko je Leoncie prisilila Francis, zavijati rčkav in pokazati sodnikom desno roko, je Francis opazil, kako je poglavar prezirajoče skomignil z rameni. Nato je Francis zaslišal, kako Leoncie zmrcari Torresa. Govorila je tako strastno in hitro, da ni razumel niti besedice. In lo je stopil kot priča pred sodnike še Torres, je začela množica radovednega občinstva tuliti in razgrajati,

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 21. januarja 1926.

— Povratek kraljice Marije. Po poročilu iz Beograda je za danes 21. t. m. napovedan povratek kraljice Marije iz Bukarešte, kamor je bila odšla radi internih familijarnih zadev z ozirom na odpoved bivšega prestolonaslednika Karola.

— Povratek ministrov v Beograd. Minister za socialno politiko Milan Simonić je danes prišel v Beograd. Za danes je napovedan tudi prihod prosvetnega ministra Stepana Radića iz Zagreba, ker mora prihodnje dni Stepan Radić braniti v finančnem odboru proračun prosvetnega ministrstva. V Šviciji bivajoči trgovinski minister dr. Krajač se tudi te dni povrne v Beograd.

— Dosedanji rezultati redukcije uradništva. Predsednik finančnega odbora je včeraj predložil pregledno poročilo o rezultatih dosedanje redukcije uradniških mest in o doseženih prihrankih. V 12 ministrstvih, katerih proračun je bil v finančnem odboru sprejet, znaša celokupna redukcija 4570 mest in je dosežen faktični prihranek 461.553.169 Din. V nekaterih ministrstvih niso bile izvedene osebnostne redukcije, pač pa gmoiste ter so se nekatere postavke zmanjšale.

— Velika jugoslovensko-poljska prireditev v Varšavi. Na iniciativo jugoslovenskega poslanika Simića se vrši v Varšavi velik reprezentančni jugoslovensko-poljski ples pod protektoratom soproge predsednika poljske republike ge. Wojciechovske in ob sodelovanju uglednih dam poljske družbe. Ta prireditev ima biti ob enem manifestacija jugoslovensko-poljskega zblizanja in bratstva.

— Redukcija pri zagrebški direkciji. Zagrebški listi objavljajo, da se izvede pri zagrebškem policijskem ravnanstvu redukcija uradništva in da se sploh služba policije reformira. Reducirati se imajo tri mesta komisarijev, odpraviti tudi oddelek za zaščito morale in referati za služinčad. Reducira se tudi manipulativno in detektivsko osebje. Vprašanje novega šefa zagrebške policije je s tem zopet postalo aktualno.

— Protestni shod proti davčni obremenitvi Slovenije se vrši na Bledu v nedeljo 24. t. m. ob 3. popoldne v prostorih restavracije g. Al. Majcena (Sekovanič) v Gradu. Na shodu bo poročal predsednik Zveze hrišnih posestnikov g. Ivan Frelj o novi davčni reformi in davčnih razmerah v naši državi, zlasti v Sloveniji. Na shod so vabljivi vsi hrišni in zemljiški posestniki iz Bleda in okolice, kakor tudi drugi davkoplačevalci.

— Kriza gledališča v Osijeku. Gledališče v Osijeku je prišlo v težak finančni položaj. Samo na električni razsvetljavi dolguje gledališče 70.000 Din. Električno podjetje zahteva izplačilo tega zneska in je stavilo šdesetni rok, da se mu dolg poravnava. V nasprotnem slučaju namerava podjetje ustaviti dobavo električne luči gledališču.

— Koliko kovanega drobiža je stranka dolžna naenkrat prejeti? Finančna delegacija razglasa: Po čl. 8 »Pravilnika« o kovanju uradnega zlatega denarja in o kovanju drobiža z dne 18. novembra 1924, niso ne državne ne samoupravne blagajne in tudi ne drugi vezani, sprejemati ob enem izplačila nad Din 100 v novcih po Din 0,50, nad Din 200 v novcih po 1 dinar in nad 500 Din v novcih po Din 2. Po čl. 5 zakona o kovanju drobiža dne 30. decembra 1921 niso primorani sprejemati ne posamezniki, ne državne ne blagajne ob istem izplačilu drobiža po 10 dinarskih par več nego za 10 Din in drobiža po 5 dinarskih par ne več nego za 5 Din.

— Zvišanje brzojavne takse za Ameriko. Od 20. januarja dalje se bo povišala za brzojavne v Ameriko zvišana pristojbina ki znaša 2 franka 17 santimov oziroma 1 frank 87 santimov.

— Kazenski zakon pred Narodno skupščino. Zakonodajni odbor pravosodnega ministrstva je dogovoril načrt kazenskega zakona, ki pride v kratkem pred Narodno skupščino. Načrt novega zakona o porotnih sodiščih za enkrat še ne pride pred skupščino.

— Iz zdravniške službe. Imenovana sta: dr. Milan Gregorič za okrožnega zdravnika v zdravstvenem okrožju Trata pri Poljanah in dr. Otmar Oblak za okrožnega zdravnika v Kranjski gori. — Dr. Pavel Pance, okrožni zdravnik na Grosupnem, je premeščen v zdravstveno okrožje Trzica (okolice).

— Kriminalna statistika Sarajeva v letu 1925. Preteklo leto je bilo v Sarajevu izvršenih 859 zločinov in sicer: razžaljenje veličanstva 15, javno nasilstvo 34, posilstvo 5, umora 2, teška telesna poškodba 28, požig 5, tatvina 531, pomeverbe in silepije 214, druga hudoledstva 24. Policijskih prestopkov je bilo 10.835. Kriminalna statistika za leto Sarajevo pa je sledeča: žaljenje veličanstva 8, umor 1, uboj 6, teška telesna poškodba 21, požig 2, tatvina 39, rop 1, detektor 1 in 8 drugih hudoledstev.

— Zrebanje srečih elektrone loterije. Udruga vojnih invalidov, podružnice v Dubrovniku je, kakor nam sporočajo, preloščeno na 24. aprila 1926.

— Za Jugoslovensko Matice. V gostilni Ingliš v Srednji vasi v Poljanah dolini je nabral starešina pošte g. Janko Alič znesek Din 134 ter ga nakazal Jugoslovenski Matici. Zupan g. Ivan Debeljak je k tej zbirki prispeval Din 100. Solisko vodstvo v Savi ob j. ž. je priložilo »Koroškega dne« nabralo za Jugoslovensko Matice Din 130. Vsem darovalcem iskrena hvala! Jugoslovenska Matica.

— Vozilje, ki so vajene voziti z zlatom, naj javijo svoj naslov po dopisnici Državnega osrednjega zavoda za ženski domači obrt v Ljubljani, Turjaški trg 4. I. nadst. Ker gredo razne velike dobave v inozemstvo, se bo skušalo organizirati delo doma, ker imamo precej spretnih vozilj, ki bi lahko prevzele razna naročila.

— Samomorilec v Trbovljah. Mestničar. Poročali smo, da je pred dnevi v Trbovljah skočil s samskega mostu neznanec, čigar identitete niso mogli ugotoviti. Sprva se je smatralo, da je samomorilec Ljubljčan, sedaj pa se je ugotovilo, da je identičen z umobolnim rudarjem Zinikom, ki so ga hoteli prepeljati v Ljubljano. Zinik je skočil iz vagona ter se vrnil v Savo. Trupla dosedaj še niso našli.

— Bradnecni dober oblik filma »Beneške ljubavne noči«.

— Ossi Oswalda — KINO IDEAL

— Iz Ljubljane

— Iz »Splošnega ženskega društva« seja petek, 22. t. m. ob 8. pop. 83/n

— Iz Pevsko društvo »Sava« poje v nedeljo 24. t. m. ob 8. zvečer v sokolski telovadnici »pri Soržu« spevoigro »Kovačeva študenta«, dalje vprizori burko »Stempihar mlajši«. Prijatelji društvo vabijo na vabljeno. — Odbor.

— Iz Občni zbor društva državnih pisarniških uradnikov se bo vršil dne 7. februarja 1926 in ne 2. februarja, kakor je bilo prvotno določeno. Zborovni prostor restavracija Miklič v Kolodvorski ulici. Dnevni red ostane.

— Iz Československá obec v Ljubljani. Določena členska schůze pred važno hromadno končo se v soboto, dne 30. ledna t. r. o osmih hodih večerni ve Zvešč. — Se zretelem na okolnosti učast vseh členů nujna! Jednatel.

— Iz Československá obec v Ljubljani. Jelikož sprava Národního domu pouzitia dosavadního kuželništvu pro jiné účely, odpadá kuželky v Národním domě vůbec. — Za to schůzky kuželkářů každého úterý hotel »Miklič« u nádraží. — Jednatel.

— Iz Pravilice za deca. V petek dne 22. t. m. ob 3. popoldan bo pripovedovala g. Vanda Gorčeva pravilice za deca v mali dvorani Narodnega doma v prostoru marjetičnega gledališča. Opozorjamo stare in vse, ki se zanimajo za lepo pripovedovanje, na ta pravilnični večer. 82/n

— Iz Pasja taksa za leto 1926 se mora plačati v mestni občini Ljubljani do konca januarja 1926. Pasje znamke se dobivajo v mestnem popisovalnem uradu (Mestni trg št. 2/II. nadst., soba št. 45). Pričeti s 1. februarjem 1926 se bo začela navajati zamudnikom taksa v dvojnem znesku.

— Iz Tavčarjeva ulica. Pšjejo nam: Občinski svet je kakor znano imenoval nekdanjo Sodno ulico po enem najboljši zaslužni naših meščanov, po dr. Ivanu Tavčarju. Nedavno je dobila ulica tako nove napisne table. Kako te zbrane v oko, ko čitaš na njih Tavčarjeva ulica. Malo več pozornosti in več pletete ne bi škodilo. Pričakujemo, da bo magistrat čimprej zamenjal spakedranke s pravičnimi napisi.

— Iz Tatjanin večer. V proslavo petletnice svojega obstoja priredi Zveza ruskih akademikov 25. jan. t. l. v vseh prostorih Narodnega doma svoj jubilejni V. tradicionalni Tatjanin večer, koncert, ples, kabalet in bar.

— Iz Sentiakobčan gostujejo v nedeljo, dne 24. januarja, v sokolskem domu na Viču z veselozgorn brez zakonolomstev in korupcijskih situacij »Gledališka kriza«, ki je dosegla pri premijeri in repizi na Sentiakobskem odru velik uspeh. Kdor ljubi zabavo in smeh, naj poseti predstavo.

— Iz Gospodarsko in izobraževalno društvo za dvorski okraj vabi svoje člane in somišljenike k predavanju, ki se vrši danes, dne 21. t. m. ob 8. zvečer v dvorski knjižnici. Predava g. učitelj A. Potočnik o Emoni in razvoju stare Ljubljane.

— Zadržna pariška moda »CENDRE DE ROSE«, »ROUGE MANDARINE«, »BOURJOIS-PARIS«.

— Iz Celja.

— c Sokolski članski tečaj. Sokolsko društvo v Celju priredi pod vodstvom dr. Stempihara za svoje članstvo in naraščaj čiški tečaj v mestni osnovni šoli vsako soboto od 18. do 19. ure. Pričeti s soboto, dne 23. januarja ob 18. uri. Tečaj je vreden posebnost za one, ki se nameravajo udeležiti praškega zleta.

— c Stanovanjsko sodišče v Celju. Objavljajo zopet izpraznjena stanovanja, katerih se bodo oddala. Prostori, ki reflektirajo na eno izmed razpisanih stanovanj, se morajo javiti v pisarni stanovanjskega sodišča do 26. januarja do 12. ure popoldne.

— c Celjska kočja poznam. Okolica celjske kočje, posebno bližnji mestni log so spremenjeni v lepo zimsko pokrajino. Pot do kočje je lepo shojena. Za smučarje je mnogo izstnega terena, tudi za sankalističe je precej pripravnega prostora. Koča je oskrbljena s toplino in mrazimi jedili ter vsakovrstno pijačo. Na razpolago je 8 postelj v sobah, ki se daje kuriti. Prijatelji zimске narave se obisk koče v lepem vremenu tole priporočajo.

— Tatjanin večer 23. januarja 1926 - Narodni dom

— Iz Maribora

— m Redno mesečno članske sestanke upelje v smislu odobrovanja sklepa z dne 19. t. m. Krajevna organizacija SDS v Mariboru in se vrši prvi letošnji članski sestanek v ponedeljek dne 23. januarja 1926 ob 20. uri v dvorani restavracije Union, Calova ulica. Na tem sestanku se bo zlasti razpravljalo o zadnjih pripravah za shod gospoda Svetozara Pribeševiča in za demokratsko zabavo, ki bo na dan shoda dne 31. t. m. popoldne. Na bodočih članskih sestankih se bo prosto debatiralo o vseh tekočih, zlasti lokalnih, političnih, gospodarskih in drugih zadevah, ter bodo imeli člani zlasti priliko dobiti vedno točne informacije o naši občinski politiki, dati pa tudi obenem tozadevne nasvete in dvigati svoje pričetbe.

— m Program Ljudske Univerze. V petek dne 22. t. m. bo predaval stud. phil. g. Branko Kreft o sodobnem ruskem gledališču. Zelo zanimivo prireditev pa obeta Ljudska Univerza za nedeljo dne 24. t. m. ob 3.45 popoldne, ko se bo vršil v običajnih prostorih otroški večer. Lansko leto so priredile te vrste lepo uspele, sal posebno v Mariboru manjka mladinskih prireditev. Sodelujejo: gđ. Lubejeva, ki bo pela dve Adamovičevi pesmi, dalje g. Zelenčnik, ki bo čital pravljice in mladinske pesmi. Mladi mariborski violinist g. Šijanec bo ob spremljevanju gđ. Zacherlove odsviral nekaj glasbenih komadov. Naposled se bodo kazale skiptične slike. V ponedeljek, 23. t. m. bo imel g. inž. Kukovec tretji del predavanja o Tolstemu. V petek, 29. t. m. bo g. prof. Janko Kotnik predaval o predmetu: »Slike iz ruske revolucije«. Predavatelj, ki je del časa bival v Rusiji, bo povedal marsikaj zanimivega iz lastnih izkušenj.

— Danes zvečer ob 20. v Filarmonični dvorani - koncert - koncertine pevke Jelke Staničovič

— Sokol

— Sokolsko gledališče v Radovljici uprizoni v nedeljo, dne 24. t. m. ob pol štiri popoldne velozabavno burko »Veharjevo letovišče«, ki se uprizoni samo enkrat. Na gledališkem listu je pomotoma javljeno, da se igra vrši ob pol 20. in posebej povdarjamo, da je ta predstava popoldanska.

— Občni zbor Sokola Meste se vrši v nedeljo 24. t. m. ob 2. popoldne. Vribo se vsi člani in članice ter vse napredno občinstvo, da se občnega zbora v čim večjem številu udeležijo. Pred občnim zborom se sprejemajo tudi novi člani. Odbor. 73/n

— Turneja dunajske Hakoah. Dunajska Hakoah se poraja z raznimi klubi v Južni in Severni Ameriki v svrhu daljše turneje. Pogostjanja so baje uspele in Hakoah se v kratkem odpravi na turnejo.

— Pomladne turneje dunajskih klubov. Več dunajskih prvotrazrednih klubov se pripravljajo na dolge pomladanske turneje. PAC gostuje v kratkem na Makli. Simmering se pripravljajo za polet v Belgijo in Švico in v Belgijo gre tudi Admira.

— Program jubilejnih drsalnih tekem SK Ilirije 23. in 24. t. m. je sledeči: v soboto ob 14.30 nastopi druga skupina seniorjev k obveznemu, predpisovanemu drsanju; nato sledi obvezno drsanje juniorjev. Glavne tekme se vrše v nedeljo popoldne: ob 9.30 obvezno drsanje dam; ob 10. obvezno drsanje prve seniorske skupine za prehodno darilo dr. O. Fuchsa; ob 11. prostovoljno drsanje vseh štirih skupin. Razen prehodnega darila dr. Fuchsa, za katerega se tekmuje lotos četrtič (lanski zmagovalac ing. S. Bloudek), se tekmuje še za dve darila SK Ilirije. Prijave se sprejemajo do 22. t. m., kasneje le proti dvojni prijavnini. Pri prostem drsanju, najlepši in najzanimivejši točki programa, sodeluje godba ZJZ. Ieven programa starta pri zadnji točki bivši svetovni drsalni mojster dr. Gilbert Fuchs. Popoldne ob 15. do 17. promenade koncert. V srboto popoldne in v nedeljo enotna vstopnina Din 5. — 84/n

— Smučalska tekma v Kranjskigori. S. K. Ilirija opozarja sportnike, da je smuka v Kranjskigori izborna in da je predvidena vožnja po polovini cenit ter prosil vse tekmovalce in gledalce na tekmi, da se do določenega roka skurmo prajavijo v trgovini J. Gorec, Palača Ljubljanske kreditne banke, da se jim more pravočasno preskrbeti prenočišča. Opozorjamo, da so vsa prenočišča v Kranjskigori že rezervirana po SK Iliriji, ki bi udeležnike po prenočiščih pravilno razvrstila in da se je točno ravnanje po stanebnih ukrepih Ilirije.

— Privatna naročila so neveljavna. — Del udeležencev bo moral prenočevati v Mostrani, odkoder ima ob 8. viak v Kranjsko goro. — Vodovalo tekme.

— Planinska tekma za prvenstvo Evrope v hokeju na ledu med Avstrijo in Švico je končala z 2:2. Z neodločnim izidom je postala Švica prvak Evrope, drugo mesto je zasedla Českoslovaška, tretje pa Avstrija.

— Španska prvenstva. V španskem prvenstvu je zmagala Barcelona nad Martinezo z 7:1. Espanol — Europa 1:0; Granis — Sabadell 2:2.

— »Coprnik« v osiješki okolici in njegov konec

Neverjetni pojavi praznoverja v osiješki okolici. — 18.000 Din honorarja za »uspešno« coprnikjo. — Osješke dame zalagajo aretiranege sleparja z izbrano hrano, njegovega pomočnika pa z ljubavnimi pismi.

Da je bahjeverstvo v modi tudi se v 20. stoletju in da ljudje še vedno verujejo v »coprnike«, zakletve in druge gluposti, dokazujejo nešteti slučajji, ki so se odigrali baš v zadnjem času. Tako smo poročali, da so v malem selu pri mestu Bordeaux v Franciji fanatični verniki izganjali hudice iz tamošnjega svečenika, v Lodzu je neki seljak usmrtil svoje dete, ker je bilo takoj po rojstvu nenormalno močno razvito in je menil, da je obsedeno od antikrista, iz Osijeka pa poročajo, da so tam prijeli podjetnega »coprnika«, ki je s'eparil seljake v osiješki okolici, na lim pa so šle »svetniku« tudi odlične dame iz Osijeka.

O tem pustolovcu, po imenu Milan Kapelac, je »Slov. Narod« že na kratko poročal. Kapelac je hodil s svojim »tajnikom« Gojkom Arcacom od sela do sela, zaklinjal ljudi in živali, izganjal hudice in uganjal razne druge vraže ter si prislužil čedne denarce.

Preiskava, ki se vrši proti otema sleparjema, pred osiješkimi sodiščem, je sedaj prinesla na dan mnogo več sleparij kakor se je pričakovalo. Kapelac je v Vojvodini, Bosni in Slavoniji osleparil več sto seljakov za več milijonov dinarjev. Ko so ga prignali v zapor je bil navzlic vsem sleparijam suh kot poper. »Coprnik« je imel namreč posebno nenaravno nagajen do svojeraj tajnika in ga je vedno bogato obdaroval. Oba se bosta morala zato tudi radi protinravnosti zagovarjati pred sodiščem.

Privatni »tajnik«, kateremu je to življenje naravno prišlo, je bil tip pravega dandyja. Videti pa je bilo vedno le v najnovejših modnih oblekah, Co-

čim je bil njegov mojster v tem oziroma starokopitnež. Pri razpravi neprestano zatrjuje, da je »božji sel« in zdi se, da je menda sam prepričan o tem. Kot božji odposlanec je bil poslan na zemljo, da človeštvo rešuje boleznimi in nadlo. Nadalje pripoveduje, da se mu je nekoč na naši prikazala Mati Božja in mu razodela, da je božji izvoljenec in odrešenik ljudi.

Kot »božji sel« se je pri zdravljenju posluževal različnih skrivnostnih čarovniških rekov. Tako je n. pr. v popolnoma temni sobi našel v prazno posodo vode, položil notri zamašek, v katerem je tičala goreča sveča ter pričel okoli luči divje pesniti, mrmraoč neprestano zakletve in molitvice. Naravno, da je s takimi ceremonijami silno vplival na ženske. Dobil je od posameznih žensk mastna plačila: v nekem slučaju celo kar 18.000 Din naenkrat. Tudi v Osijeku je našel mnogo žrtve.

Ker je nujno potreboval denarja, je poročil svojega tajnika z bogato deklacijo iz Darde. Rekel je, da je Arcac njegov sin. Mlada žena pa je bila takoj po poroki bridko razočarana, zakaj spati je morala sama, »očec« in »sine« pa sta spala skupaj v drugi sobi...

Ko so ga prišli se je »coprnika« upiral, da bi mu uklenili roke in da gre peš. Orožniki pa »svetnika« niso preveč pardonirali in so ga vklenili.

V Osijeku so nekatere dame prepricane, da je Kapelac svetnik. V zaporu lopov vedno dobiva najfinejša jedila, ki mu jih pošiljajo prismojene ženske, njegov pomočnik, ki je po vseh znakih še večji brezvestnej, na pole« tera tudi — ljubavna pisma, kakor svoji čas Caruga.

— Zastrupljenje s plinom

Ljubljanska mestna elektrarna nam pečija to-le opozorilo oziroma pojasnilo:

Z ozirom na novice o zastrupljenih s plinom, ki so bile v tekoči zimi zelo pogoste, si dovoljujemo Vas opozoriti, da je v skoro vseh slučajih šlo le za plin, ki je nastal vsled nepopolnega izgorjenja kuriva premoga, drv in posebno oglja v navadnih pečeh. Ker se splošno smatra pod označbo »plin« v meščanskih krogih le plin iz plinarin in je nastalo splošno mnenje, da je svetilni plin tako zelo nevaren, da povzroča toliko nesreč, kar pa ni res, ker gre skoraj vedno za plin, ki je nastal v slabi peči na premog oziroma oglje itd.

Istotako se mnogokrat čita tudi o eksplozijah vsled plina, o eksploziji plinskih cevi itd. V največjih slučajih eksplozije ne leži krivda na plinu iz plinarin, temveč na plinih, ki nastanejo pri izhlapevanju eksplozivnih tekočin, kot bencin, eter, spiritit itd. Tudi v slučaju berlinske eksplozije ni neposreden vzrok t'in iz plinarne, temveč bencin in spiritit, ki sta se iz neznanega vzroka ugnala in povzročila tako strašno nesrečo. Domnevajmo, da je nastala eksplozija radi tega, ker je uhaial svetilni plin, ni pravilno, ker ta ne da v zmesi s spiritom ali bencinom eksplozivne snovi, ki bi se mogla sama ugnati. Eksplozije plinskih cevi pa so sploh izključene, ker so nemogoče. Plina namreč eksplozira le, ako je zmecšan v gotovem razmerju z zrakom oziroma kisikom. V plinskih vodih pa se nahaja le plin brez zraka.

Seveda je res, da je plin strupen, ker vsebuje ogljikov monoksid, ki nastane tudi, ako navadna (neplinska) peč slabo vleče ali da se kurjivo iz katerega koli vzroka ne dovede dovolj zraka, ki je potreben za gorjenje. Vendar pa so nesreče vsled svetilnega plina zelo redke, posebno v onih mestih, kjer prebivalstvo pazljivo ravna s plinom. Ako stranka preko noči, pred počitkom zapre glavno pipo pri plinomeru, je vsaka nesreča izključena, ker plin ne prihaja v cev, ki so položene v stanovanju.

— Mestno drsališče pod Tivolijem

Mlajšo generacijo, ki poseča drsališče s tako vneto, bodo morda zanimale sledeče vrstice:

Drsališče je bilo dolgo vrsto let, — dasi je svet mesten, — v upravi »Lai-bacher Eislaufvereina«, ki je postavil paviljone in poleti upeljal vožnjo s čolni. Ne more se mu odreči, da je z veliko skrbjo negoval drsališče. Odborniki so se sami drsali in opomnili na red zlasti mladino. Sezonska pristojbina je bila za vsakega, tudi za dijake 5 gld. za osebo. S tem je hotelo društvo najbrž preprečiti prevelik naval, tako da je imela »gospoda« več prostora. Tudi slovenskih drsalcev je bilo nekaj, seveda besede v upravi niso imeli.

Te razmere so se pa občutno spremenile, čim so jeli nastopati na drsališču v l. 1906 in 1907 člani burševskega društva »Carniola« v nemški nacionalnih barvah. Takrat je začelo vreti, in pri neki priložnosti so vdrl slovenski dijaki čez ograjo in razpodili izzivajoče burše. Zadeva je prišla v javnost in na občnem zboru Ljublj. Sokola, je pokoni brat E. Vindišar, znan bорец izza septemskih dogodkov, stavil arel na mestno občino, naj prevzame drsališče, ker je svet njen, v lastno oskrbo naj odpravi narodno stvarstvo, da je

mestna institucija domena nemških nacionalcev.

Naj se to pripomnim, da je nekega jutra začuden zagledal upravitelj drsališča g. Korošec, namesto mestne zastave na visokem drogu veliko slovensko trobojniko. Vse to so poskrbeli čez noč Vindišar in tovariši.

In res je še istega leta prevzela občina ribnik s paviljoni in čolni od nem. drs. društva v svojo oskrbo in pozval v širši odbor slovenske drsalce, tako da je drsališki odbor bil sestavljen iz sledečih gospodov: mag. kom. Semen, mag. tajnik Janko Bleiweis, mest. inž. Prelovšek, primarij dr. Jenko, inž. Koch, dr. Demšar, Boj. Drenik, R. Negovetič.

Da bi dvignil drsanje v slovenskih krogih, se je posrežilo s prijaznim posredovanjem praškega Sokola. Zlasti br. Očenaška pridobiti priznanega češkega drsališkega strokovnjaka dr. Rychnik-a, da je v sezoni leta 1908 za par dni obiskal Ljubljano.

Žal, da je bilo tiste dni južno vreme, led pa prehek, tako da postrvovalni dr. Rychnik ni imel v Ljubljani kot umetni drsalec pravega zadoščenja. Vsekakor pa je bil njegov poset važen in odločilen, ker je ovrgel ves način dotedanje našega drsanja zlasti glede lokov in krogov.

Mestni drsališki odbor upravljal je do izbruh svetov. vojne drsališče, žal, da ga je po prevratu mestna uprava uklinila, zakaj odborniki izmed drsalcev so dali marsikaj dober nasvet in tudi z deom prispevali k povzdigi drsališča in drsanja samega.

Ko je mestna uprava prevzela drsališče v svojo oskrbo, so si naredili ljubljanski Nemci svoje drsališče ob poti v Rožno dolino. To drsališče je pa po vojni prenehalo.

Zapisal sem te vrstice zategadelj, da bi se mladina zavedala, da je tudi mestno drsališče prešlo pred 18 leti borbenim potem v slovenske roke.

Star drsalec.

— Darila

— DRUŽBA SV. CIRILA IN METODA V LJUBLJANI

je prejele meseca decembra 1925 sledeče prispevke i. s.:

I. Podružnice: Trbovlje ž. 1138 Din; Kostanjevica 303 Din; Laški trg 100 Din; Korošec 295 Din; Kamnik ž. 200 Din; Novo mesto m. Din 507.70; Soštanj 60 Din; Ptuj m. 6500 Din; Ptuj ž. 6500 Din; Kamnica 171 Din; Črnomelj ž. 610 Din; Sv. Jurij ob Ščavnici 90 Din; Maribor m. 7300 Din; Ribnica na Pohorju 20 Din; Ljutomer ž. 5 Din; Brežice 110 Din; Hrastnik m. 200 Din; Ljubljana: Sentiakobsko - trnovska ž. 427 Din; Sentiakobsko - trnovska m. 2540 Din; Sentspeterska m. 5521.75 Din; Sentspeterska ž. 2803.65 Din; Siska ž. 461 Din; Siska m. 750 Din. — Skupaj: 26.614.10 Din.

II. Nabiralniki: Podružnica m. Krško 18.15 Din; podružnica Ribnica na Pohorju 22.50 Din; V. Vovčina, Ljubljana, iz nabiralnikov 54.80 Din; C. M. pisarna 45.50 Din. — Skupaj 140.75 Din.

III. Razni prispevki: Iv. Perdan, Ljubljana, prispevek od družbinih vzgajalcev, 11.000 Din; Iv. Frole, Maribor, 20 Din; posojilnica Črnomelj 50 Din; dr. Jakob Borko, Ljubljana, 60 Din; posojilnica Trebnje 50 Din; A. Vodnik, Ljubljana, 200 Din; Kolinska tovarna, Ljubljana, prispevek od kave, 250 Din; Viktor in Fanika dr. Breskvar, Ljubljana, 100 Din; Marija Lamutova, Ljubljana, 50 Din. — Skupaj 11.820 Din. — Vse to vseh prispevkov 48.574.85 Din.

— Podpirajte

— narodno društvo slepih

Gospodarstvo

Turčija ovira naš izvoz

Turška vlada je izdala odredbo, ki do-
loča, da se mora v bodoče zacariniti vse
inozemsko uvozno blago. S to odredbo je
vedla turška vlada različni azijo na osnov-
ne carinske postavke in sicer glede na to,
od kod izvira uvozno blago. Blago iz držav,
s katerim je sklenila Turčija trgovinske
pogodbe (Avstrija, Rumunija, Francija
itd.) plača 500% azija. Blago iz držav,
s katerimi se Turčija še pogaja za sklenitev
trgovinske pogodbe, plača 800% azija. Od
teh 800 odstotkov ostane 300 kot depozit
dotlej, dokler ne bo sklenjena z dotično drž-
avo trgovinska pogodba. Petem vrne Turčija
ta znesek dotični državi. To velja za
Čehoslovaško, Madžarsko, Nemčijo itd.
Blago iz držav, s katerimi Turčija še ni skle-
nila trgovinske pogodbe, niti se pogaja, pla-
ča 800 azija. Ta določba velja torej za Ju-
goslavijo.

S tem je Turčija onemogočila naš izvoz.
V Turčiji ne moremo izvažati nobenih iz-
delkov. Ta odredba onemogoča drugim drža-
vam, da povečajo svoj izvoz v Turčijo na
račun Jugoslavije. Malone vse posredanje
kupuje in naročila, ki jih imajo naši izvoz-
ničarji v Turčijo, so postala brezpredmetna.
Naš izvoz v Turčijo je bil dokaj velik.
Posebno poljedelski pridelki, živila in ne-
kateri industrijski izdelki so imeli v Tur-
čiji lepo bodočnost. Zdar mora naš izvoz
v Turčijo sploh prenehati. Zunanje in trgo-
vsko ministristvo mora storiti vse po-
trebne korake, da se te ovire v našem iz-
vozu v Turčijo odstranijo. Stališče Turčije
napram naši državi je tem bolj nerazum-
ljivo, ker je naše zunanje ministristvo zadnje
čase opetovano zatrjevalo, da vlada med
Jugoslavijo in Turčijo prijateljsko razmerje.

Pred angleško-nemško premogovno pogodbo

Glavno težišče evropskega premogov-
nega trga je neprestana konkurenca med
nemškimi in angleškimi premogom. Civilni
lord admiraltete v bivši Macdonaldovi vlad-
i Frank Hodges je poselil lanske jeseni
Porurje in ondozne nemške sindikate, da se
prepriča o možnosti pogodbe med nemš-
ko in angleško premogovno industrijo. Nemcem
angleška konkurenca sicer ne dela posebnih
preglavic in nemški industrijalci so pre-
pričani, da bo vladne subvencije kmalu ko-
nec in da čakajo potem angleške premogov-
nike zopet težki časi. V zadnji številki no-
ve českega strokovnega tednika »Ban-
karstvo« je izšel članek, v katerem se go-
vori o angleško-nemških odnosih glede na
premogovno industrijo. Pisek članka prihaja
do zaključka, da je bil Hodgesov poset v
Porurje dokaz, da so nemški industrijalci
pripravljeni skleniti z angleškimi pogodbo.
Zanimanje Anglije za to pogodbo je zdaj
večje kakor Nemčije, zakaj v Angliji čutijo
vsi, da je položaj premogovne industrije
kritičen. Angleški predlog se sicer izvaž-
va v Nemčijo, toda to je samo posledica p-
dore, ki jo je dala vlada premogovni indus-
triji. Čim pa ta vladni vir usahne, bo angleška
industrija zopet v skripici.

Konkurenca nemškega premoga je v
Angliji vedno bolj občutljiva. V Nemčiji
imajo premogovniki daljši delovni čas, teh-
nična organizacija nemških premogovnikov
je neprimeroma boljše nego angleških in tako
stojijo angleški industrijalci pred najvažnej-
šimi problemi, pred alternativno: ali doseči
v tehnični organizaciji nemško industrijo ali
pa nositi vse posledice njene uspešne kon-
kurence. Angleški rudarji vztrajajo na svoji
zahtevi, naj se sklene pogodba z nemškimi
premogovniki. Ta pogodba bi bila prvi prak-
tični korak na poti h končnemu cilju — k

ustanovitvi mednarodnega premogovnega
sindikata. Za enkrat je angleško-nemška po-
goda še problematična, ker bi napela An-
glijo vse sile, da najde kak drug izhod iz
težkega položaja. Če se ji to ne posre-
di, bo morala tako vlada, kakor tudi podjet-
niki sami pristati na zahtevo rudarjev, ki
so zelo simpatično pozdravili Hodgesov na-
črt.

Dobave v Ljubljani

Direkcija državnih železnic v Ljubljani
sprejema do 25. januarja t. l. ponudbe
za dobavo 3200 kg karbofeneja in za do-
bavo 20 kg lima za jermena; do 29. januarja
t. l. za dobavo 2500 kg cuni, za dobavo
2000 kg parafina, za dobavo 100.000 kg ži-
vega apna ter za dobavo 500 kom. klobu-
čevinašnih pramenov; do 3. februarja t. l. po-
nudbe za dobavo 4 kom. osi za tendže; je.
Predmetni posojli so na vpogled pri ekono-
miskem odelu t. l. direktorja.

Vršile se bodo naslednje ofertalne li-
citacije: Dne 4. februarja t. l. pri inten-
danturi Dravske divizijske oblasti v Ljub-
ljani glede dobave 350.000 kg ovsa. — Dne
18. februarja t. l. pri 16. artilerijskem po-
tu (v vojašnici Kralja Aleksandra I.) v
Ljubljani g'de oddaje v zakup konjskega
gnoja. — Dne 25. februarja t. l. pri direk-
ciji državnih železnic v Ljubljani glede do-
bave 8400 kom. šprajnih svetrov za ko-
vimo in razl. pil ter glede dobave 244 ko-
madov kolesnih obrobov; pri direktorju po-
šte in telegrafa v Ljubljani glede dobave
32 avtoploščev n. 38 zračnih cevi.

Predmetni oglasi z natančnejšimi po-
datki so v pisarni zbornice za trgovino,
obrt in industrijo v Ljubljani interesentom
na vpogled.

—g Veliki britanski industrijski semen-
i v Birminghamu in Londonu se vrši letos
od 15. do 26. februarja t. l.

—g Zastopniki za razpečevanje plan-
tov in kavirov se iščejo. Interesenti naj
pošljejo svoji naslov zbornici za trgovino,
obrt in industrijo v Ljubljani.

—g Promet beograjske in zagrebske
borze. Celokupni beogr. promet borze je zna-
šal 4 milijarde 211 milijonov, zagrebske pa
4 milijarde 316 milijonov. Od 1. 1. 1919—1923
je znašal promet beogr. borze 13.822.000,00
Din, zagrebske pa 15.182.000,00 Din.

—g Direkcija za poljedelski kredit. V
kratkem se bo vršila plenarna seja direktor-
ja za poljedelski kredit. Na tej seji se bo raz-
pravljalo o načrtu pravilnika o zadrukah in
poljedelskem kreditu.

—g Stanje in produkcija državnih rud-
nikov. Naša država ima v svoji upravi 14
premogovnikov, dva železna, en rudnik soli,
eno železarno, dva manjša kovinska rud-
nika in več postranskih podjetij. Prodn-
cija teh podjetij je znašala v proračunskem
letu 1924-25 13.800.000 kvintalov premoga,
600.000 kv. soli, 400.000 železne rude,
300.000 železa in 50.000 manganove in kro-
move rude. Dočim so pošiljali državni rud-
niki 1. 1923-24 na trg okroglo 15.000.000
kvintalov premoga, je padla njihova pro-
dukcija 1. 1924-25 na 13.000.000. Druga po-
sledica svetovne krize je, da so cene pre-
moga padle. Lastniki premogovnikov ma-
raje zdaj tekmovali med seboj, da dobe
odjemalce. Vlada računa s težkim položaj-
em državnih rudnikov in zato jih hoče ko-
mercializirati.

—g Pred izenačenjem davkov. Po iz-
javi ministra Uzunovića, ki zastopa odsot-
nega finančnega ministra, so priprave za
izenačenje zakonov v polnem teku. Minister
je prepričan, da bo mogla vlada predložiti
narodni skupščini načrt zakona o izenače-
nju davkov še pred zaključkom proračun-
ske debate.

Darujte za Sokolski Taber

To in ono

„Bonboni z alkoholom“

Alkoholna prepoved, ki je bila uza-
konjena v Združenih državah že pred
leti, ne da miru ameriškimi državlja-
nom, ki si žele alkohola in ki se nika-
kor nečijo odreči radosti te opojne pi-
jače. Znano je, da potuje vsako leto iz-
redno veliko število Amerikancev v
Evropo in v druge kraje, da se lahko
naužije alkoholnih pijač do mile volje
in da v to svrhu ne štedi s težkimi do-
larskimi tisočaki. Listi poročajo vsak
dan o tajnih lokalih in prekupevalcih
z alkoholom, ki prodajajo pod roko li-
kerje. Združene države vzdržujejo celo
armado tajnih agentov in carinskih urad-
nikov, ki pazijo na mejah, kakor v no-
tranosti, da nepoklicani ne razpečava-
jo prepovedanega alkohola.

Iznajdljivost tistih pa, ki nasprotu-
jejo prebitiškemu zakonu, je izredno
velika. Najprej so se v velikih mestih
Združenih držav pojavili posebni nočni
klubi, ki so v podzemeljskih prostorih
prodajali alkohol, dokler niso tajni
agenti razkrinkali teh sredšč alkoholnih
orgij in zaprli lastnike.

Najnovejša senzacija v prebitiškimi
borbi je škandal, ki je izbruhnil radi
bonbonov iz čokolade, v katerih so se
nahajale alkoholne tekočine. Ko je neki
dan plesal v nočnem klubu v Newyor-
ku detektiv z deklico, mu je le-ta ponu-
dila bonbonček. Oko postavse se je zelo
začudilo, ko je namesto čokoladnega
okus zapazilo, da pije alkoholno teko-
čino, ki ga močno žge v grlu. Spoznal
je, da se je v bonbončku nahajal alko-
hol. Sledila je ovačba. V škandal je za-
pletena ena največjih čokoladnih tvor-
nic Združenih držav. Ugotovili so, da
je tvežda že več mesecev prodajala
bonbone z alkoholom po nočnih klubih
v vseh večjih ameriškanih mestih.

Skrivnostni žrtvnik

Neverjeten škandal iz ameriškega živ-
ljenja.

Le malo je še pokrajin na svetu, kjer
uživa prebivalstvo človeško meso. Sa-
mo v hribovitih krajih Polnezeje se še
najdemo ostanki ljudozrcov. V Afriki so
ljudozrci skoro popolnoma izginiti. Tudi
Južna Amerika nima pravih ljudozrcov
več, dasi žive po braziljskih prago-
zlovih sila zanemarjena in pokvarjena
plemena.

Kakor ljudozerci, tako so do male-
ga izginili tudi razni kult, ki so se pre-
pisovali človeške žrtve in ki so s tem
opravičevali ritualne umore. O židih so
v celem srednjem veku trdili, da vrše
v svojih molitnicah vsako leto ritualne
umore in da se pri tem najraje poslu-
žujejo mladih, nedorastlih otrok. Židje
so morali v tistih časih pretrpeti velika
preziranja radi te večinsoma neuteme-
ljene obdolžitve.

Kult ritualnih umorov je svoj čas
cvetel na otoku Kuba, kjer so mu bili
vdani zlasti črnci. Za žrtvovanje so si
gradili posebne, umotno izrezljane žrt-
vničke, na katerih se je nahajal kip nj-
hovega boga. Veliki drhovni so žrtve
privredili do stopnje žrtvenika, kjer so
morale poklekati. Nato so se približe-
vali krvniki, ki so z dolgimi noži rezali
meso s telesa na smrt obsojenih žrtv.
Okoli žrtvenika se je običajno zbralo
celokupno plemo ter s prepevanjem po-
božnih pesmi in med truščem posebnih
bobnov in instrumentov, med divjo or-
gijo uživalo brezupno kričanje trpinče-
nih žrtv.

Ti strašni verski običaji so na Kubi
že izumrli, ker so jih tamošnje oblasti

s silo zatrle. Veliko je bilo radi tega
začudenje, ko je pred tednom newyor-
ška policija odkrila v sredini mesta mo-
derni poslopje, kjer so gojili ta kult ne
črnci, marveč belci. V nekem poslopju
na Parkstreetu je stanovala zakonska
dvojica Musca. Nekega dne sta povabila
mlado ženo Rozo Perello k sebi. Ko je
ta, nič slabega sluteč, prekorčila prag
stanovanja, sta jo zakonca napadla in jo
zvezala. Vrgla sta jo nato v neko tesno
sobo, kjer je morala prebiti dva dni.
Med tem časom sta jo hranila z najbolj-
šimi vini in jedmi. Po preteku dveh dni
sta zakonca odvedla žrtvo v veliko
dvorano, ki je bila drapirana s črnimi
zametom in je napravljala na človeka
mrtvaški vtis. Raz stopa so viseli člo-
veški okostnjaki. Na sredi dvorane se
je nahajal žrtvenik, nad žrtvenikom
slika nekega boga, ob straneh pa so br-
lele rdeče plamenice. V dvorani so se
nahajali številni privrženci tega kulta
in začeli ob vstopu nesrečne mlade že-
ne poglasno prepevati neke čudne pe-
smi. Trije moški so pograbili nesrečni-
co, strkali obleko ž nje in jo položili
zvezano na žrtvenik. Oba zakonca
Musca, ki sta bila očividno voditelja
blaznih zločinov, pa sta pograbila ostro
nabrušene nože in začela rezati kose
mesa z živega telesa v smrtnem strahu
kričeče žene.

Ker sta zakonca pozabila zapreti
neko okno, so sosede slišali obupne
krike in poklicali policijo. Ta je vdrila
v dvorano in zajela vso družbo. Že one-
sveščeno žrtve, ki je bila grozno raz-
mesarjena, so morali prepeljati v bolniš-
nico, kjer je malo upanja, da bo okre-
vala. Zločince pa je policija zaprla in
oddala sodišču. Policija je še ob pravem
času vdrila v stanovanje v trenotku, ko
sta zakonca hotela žrtvi prerezati vrat.
Glavna krivca, zakonca Musca, je po-
licija oddala na psihiatrično kliniko, da
bosta preiskana radi svojega duševne-
ga stanja.

Razumljivo je, da je ta škandal raz-
buril vso newyorško javnost in da po-
ročja ondožne časopise v dolgih kolo-
nah o zločinskem kultu, o Kubi, o črnci-
h in o strahotah, ki se danes dogaja-
jo v Newyoriku, v tem Babilonu mo-
dernega sveta.

Ruska carska krona na javni dražbi

Ko si je Dunaj še pred vojno belil gla-
vo, kaj storiti z Albanijo, je nekdo v svoj
duhovnosti predlagal, naj jo razdele na več
majhnih kraljestev in pozovev ameriške
nacionalne javno dražbo. Kdor bo več
prijel, tistemu pripade albanska kralje-
stva. Izpizkiček od dražbe bi zadostoval, da
si zgradi Albanci nove šole, bolnice in
druga javna poslopja.

Povodoma prodaje ruskih carskih dra-

gocenosti ne gre za slineno licitacijo. Nihče
ne ponuja teh dragocenosti Rockefellerju,
toda steri kralj dolarjev hoče po lastni in-
icijativi kupiti najvišji znak nekdanje carske
moči, namreč carsko krono, ki predstavlja
ogromno vrednost. Vsa je posuta z dija-
ntanti. Stara je 400 let. Zadnjič so jo razbi-
povodom kronarja Nikolaja II. Zdar
je ta znamenita krona v Ameriki, kjer jo
hočejo prodati na javni dražbi. Sovjetska
vlada jo je poslala v ta namen v Ameriko
skupaj z drugim carskimi dragocenostmi.
Dražba se bo vršila v najkrajšem času in
bo največja senzacija te vrste, kar jih po-
zna svet. Saj pa tudi ni šala. Carska krona
je zlata in posuta z diamantri, ki tehtajo
skupaj nad 4000 karatov. Samo diaman-
ti so vredni po tržnih cenah te robe nad
700.000.000 Din. Toda ta cena ni nič v pri-
meri z zgodovinskim pomenom in vredno-
stjo carske krona. Ni torej čuda, da vlada
v Ameriki za predstoječo dražbo izredno
zanima. Največje zanimanje vlada seveda
med tistimi srečnimi krogi, ki imajo toliko
pod palcem, da se bodo lahko udeležili
dražbe. Za dražbo se pripravila cela vrsta
dolarskih kraljev.

Chicaški »Mirror« poroča, da je najbolj
verjetno, da kupi carsko krono stari Rocke-
feller, znani jekleni kralj. Svoim pravnim
zastopnikom je že naročil, naj se udeleže
dražbe v njegovem imenu in je označil tudi
nekatero dragocenost, ki jih hoče na vsak
način imeti. Med njimi je tudi carska krona.
Lahko si torej mislimo, kako zanimiv bo
spopad med drugimi ameriškimi milijarderji
in Rockefellerjem. Kaj neki bo počel Rocke-
feller s carsko krono? Gotovo jo ne mli
nositi namestu domače čepice. Tudi v svojo
privatno zakladnico je ne spravi. »Mirror«
pravi, da je namerava podariti nekemu
ameriškemu muzeju. V Ameriki je taka po-
žrtvovalnost mogoča. Pri nas bi bila iz-
ključena.

POZOR!

Opozorjate so, da eden pas-
negavice z žigom in znakom
(rdečo, modro ali zlato)

„ključ“
traja kakor štirje pari dni
Kupite eden par in prepišite
se. — Negavice brez žiga
„ključ“ so ponarejene

Kaznovana diva. Ameriško igralko Dolly
Davis, ki je nastopala v filmu »Boys« (reži-
ser Benito Perojo), je naenkrat prišla mu-
ha in je odpovedala sodelovanje pri ome-
njenem filmu. Režiser je seveda igralko to-
žil za odkodnino, zakaj vsi že napravljeni
posnetki so z njeno odpovedjo postali brez
vrednosti. Sodišče je tožbi ugodilo in obso-
dilo Dolly Davis na 2000 dolarjev odkod-
nine. Igralka pa z razsodbo ni zadovoljna
in je prijavila vzklic.

Le za odrasle so izšle v slov. prevodu svečeno znane novele

DEKAMERON,

ki jih je spisal ital. pisatelj Boccaccio. Dekameron je knjiga ljubezni,
knjiga žgoče satire na nemoralno življenje duhovništva in meništv,
knjiga smešnih a čudovitih doživljanj iz meščanskih in plemiških
ogov v XIV. stoletju. Dekameron je okrašen z 33 ilustracijami.

Za mladino je knjiga neprimerna.

Broširan velja Din 56—, v celo platno vezan Din 72—

Luksuzna izda a Din 100—

Izdala Knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani

Originalne potrebščine za Opalograph, Preservat, Fixat in druge potrebščine. Lud. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6 Tel. fon 983 207

Nobenega slovenskega izobraženca ne bi smelo manjkati
med naročniki Ljubljanskega Zvona, ki vodi že 46 let slo-
vensko književnost ter vestno zbira okoli sebe naše najboljše pisatelje.

LJUBLJANSKI ZVON

I. 1926

priobči zanimiv satiričen roman Vi. Levstika, obširno novelo Fran-
ceta Bevka, historični roman Jožeta Lavrenčiča in proizvode cele
vrste drugih pisateljev. Izhajal bo v povsem novi obliki in opreml.

Naročnina znaša za celo leto v Jugoslaviji

Din 120—, za inozemstvo Din 150—.

Naročite ga takoj pri

Tiskovni zadruge v Ljubljani?

Prešernova ulica št. 54.

Perje

kokošje, purje, različne
gošje in gosji puh — pro-
daja in razpošilja po naj-
nižji ceni — E. Vajda
Čakovec, Medjimurje.

Stanovanje

(1—2 sobi s kuhinjo) —
išče vpoškojen učitelj. —
Ponudbe pod Učitelj/213
na upravo »Slov. Narod«.

Prazno sobo

zračno in svetlo s poseb-
nim vzhodom išče gospo-
dična, ki je ves dan od-
sotna. — Ponudbe pod
»Svetla/212« na upravo
»Slov. Narod«.

Klavir

dobro ohranjen — se
d. pomanjkanja prost-
u godno prod. — Dopisil
pod »Kl. vir/211« na upr.
»Slov. Narod«.

Prodajalka

dobra in zanesljiva moč
galanterijske strože, išče
službo v mestu ali na de-
želi. — Ponudbe pod
»Zanesljiva/210« na upr.
»Slov. Narod«.

Pohištvo

moderno, vsakovrstno, po
najnižjih cenah — tudi
na obroke — audim in
vabim na ogled. — Matija
Andlovic, mizarstvo in
zaloga pohištva, Ljubljana,
Vidovdanska cesta 2
Celje, Krekov trg 223

Vpokošene

26 let star, tehnično izobražen,
išče zaupnega mes a. Ponudbe pod
»Vpokošene/208« na upravo Slov.
Naroda.

Prečilec

Preključujem vse ne-
esnovane žaljivke, kate-
re sem govoril o g. upra-
vniku Val. Legatu in
njegovi družini, ter se
mi zahvaljujem, da je
odstopil od tožbe.

Ivan Tavčar,
Gospodstvska cesta 13,
230

»Orjuna, naprej!«

koračnica s petjem. »Oj
Dobrodoš, »Vigred se
povrne«, Koroske narod-
ne pesmi in drugi slo-
venski posnetki na gra-
mofonskih ploščah, dalje
posnetki najnovejših mo-
dernih plesov — se dobe-
samo v tovarniški zalogi
pravih angleških gramof-
onov — A. Rasberger,
Ljubljana, Tavčarjeva 5.
Seznam vseh slovenskih
posnetkov zastoj in
franko. 231

Opreme za neveste

store, zastore, ledilne in
spalne garniture, namiz-
na in postelna pregr-
nala in vse vrste vezene
robo ročno nanejene M
Zoržezek Ljubljana, —
Stritarjeva ulica 7. Pre-
vzame vse kombinac-
je iz motivov Predstavlja
Največja izbira načrtov

Dr. Vladislav Pegan

odvetnik v Ljubljani

je preselil svojo pisarno z Dunajske ceste 33

na Miklošičevo cesto 6, I. nadstr.

palata »Ljudske posojilnice« (nasproti hotela Union)

Makulturni papir

kg Din 5—

predaja uprava »Slov. Naroda«